

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 11.9.2012
COM(2012) 491 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

ELi integreeritud merenduspoliitika edusammud

{SWD(2012) 255 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

ELi integreeritud merenduspoliitika edusammud

1. SISSEJUHATUS

Euroopa mered ja ookeanid on väärtuslikud ja sageli alahinnatud innovatsiooni, majanduskasvu ja tööhõive allikad. Nad pakuvad väärtuslikke ökosüsteemiteenuseid ja ressursse, millest sõltub kogu merendusala tegevus. Integreeritud merenduspoliitikaga on alates selle loomisest 2007. aastal püütud tõhustada Euroopa meremajanduse säästvat arengut ning kaitsta paremini merekeskkonda, soodustades kõigi merendusega seotud osapoolte vahelist koostööd eri sektorites ja riikides.

Viis aastat hiljem on majanduskeskkond radikaalselt muutunud. Euroopa 2020. aasta strateegiaga püüab EL pöörata Euroopa majanduse taas kasvule, et suurendada tööhõivet, konkurentsivõimet ja sotsiaalset sidusust. Meremajanduse kasvupotentsiaal on võimalus, millest Euroopa merekontinendina peab kinni haarama. EL on alates 2009. aastast käivitanud olulisi algatusi kõigis merega seotud poliitikavaldkondades, et suurendada Euroopa konkurentsivõimet. Integreeritud merenduspoliitikaga välditakse topeltkulutusi ja -meetmeid ning toetatakse merenduse säästvat arengut, mis on toonud selget kasu Euroopa majandusele ja liikmesriikide merendusele.

Euroopa avaliku sektori kulutusi kärbitakse, mistõttu on ülioluline saavutada piiratud vahenditega parimad tulemused. Koostöö teeb merel tehtavad toimingud kulutõhusamaks ning optimeerib andmekasutust. Kuna iga päev töötatakse välja uus võimalusi mere kasutamiseks, on oluline, et liikmesriigid loovad stabiilsed kavandamissüsteemid, mis soodustavad pikaajalisi investeringuid ja piiriülest ühtsust.

Investeeringud teadusuuringutesse peavad toetama meremajanduse innovatsioonivõimaluste täiel määral kasutamist. Seda eesmärki on aidanud saavutada Euroopa mere- ja merendusuringute strateegia. Merestrateegia raamdirektiivi alusel saame Euroopa meresid ja ookeane säästvalt majandada. Jätkusuutlikkus on meremajanduse arengu eeltingimus ning vajab kõrgtehnoloogiat, mis tagab Euroopa pikaajalise konkurentsivõime.

2009. aastal esitas komisjon esimese integreeritud merenduspoliitika eduaruande nõukogule ja Euroopa Parlamendile, kes palus komisjonil esitada järgmine aruanne 2012. aastal. Kõnealuses teises aruandes kirjeldatakse ELi integreeritud merenduspoliitika edusamme ning merendussektoris võetud meetmeid aastatel 2010–2012¹. Aruandes tuuakse esile kõnealuse poliitika panus Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide täitmisel ning tehakse kokkuvõtte konkreetsetest meetmetest, millega aidatakse kaasa majanduskasvule, suurendatakse ressursitõhusust ja säästetakse rahva raha.

2. MEREMAJANDUSE PANUS MAJANDUSKASVU JA TÖÖHÕIVE SUURENDAMISEL

2.1. Sinine majanduskasv

Komisjon võttis 2012. aasta septembris vastu teatise *sinise kasvu kohta, milles käsitletakse merenduse ja meremajanduse jätkusuutliku kasvu võimalusi*. Selle eesmärk on käivitada

¹ Iga aruandes mainitud algatuse üksikasjad ja viited leiab aruandele lisatud dokumendis SWD(2012) 255 (final).

ühisalगतus liikmesriikide, piirkondade ja kõigi asjaomaste sidusrühmadega, et kasutada ära sinise majanduse potentsiaali.

Komisjoni 2010. aastal algatatud uuringus on kindlaks tehtud, et ühised kitsaskohad on vajalike oskuste puudumine, juurdepääs riskikapitalile, killustatud merendusandmed, keskkonnaprobleemid ja keerulised kavandamisprotsessid. Liikmesriikides võetakse meetmeid oskuste parandamiseks näiteks ettevõtjate ja haridussektori vaheliste klasterite soodustamisega. Integreeritud merenduspoliitika algatustega käsitletakse andmete ja kavandamisega seotud küsimusi. Siiski on teatavates sektorites vaja kohaldada sihipärasemat lähenemisviisi. Sellest tulenevalt on põhjalikumalt analüüsitud viit kasvupotentsiaaliga sektorit (mere- ja rannikuturism, taastuv avamereenergia, mere mineraalivaru, vesiviljelus ja sinine biotehnoloogia), mille eesmärk on pakkuda välja majanduskasvu suurendamiseks ja töökohtade lisamiseks vajalikke meetmeid.

2.2. Meretransport

Selleks et maailmas konkureerida, on meretransporditeenused Euroopa majanduse jaoks üliolulised. 2011. aastal võttis komisjon vastu *transpordi valge raamatu*. Selles täpsustatakse meretranspordistrateegia eesmärke aastani 2018. Need on suutlikkus pakkuda kulutõhusaid meretransporditeenuseid, ELi laevandussektori pikaajaline konkurentsivõime ning sujuvalt toimivate transpordiahelate loomine reisijate ja kaupade vedamiseks eri transpordiliikidega.

Pärast *Euroopa piirideta meretranspordiruumi käsitleva 2009. aasta teatise* vastuvõtmist jõustus 2010. aastal direktiiv teavitusformaalsuste kohta. Sellega lihtsustatakse ja ühtlustatakse haldusmenetlusi, et suurendada ELi sisest meretransporti.

2011. aastal tegi komisjon ettepaneku *uute üleeuroopalisi võrke käsitlevate suuniste* kohta, et suurendada merekiirteede tähtsust Euroopa peamiste transpordikoridoridena. Mitmeaastaste projektikonkursside kaudu püüab komisjon vähendada transpordi keskkonnamõju ja suurendada transpordi tõhusust.

2.3. Energia

Euroopa elanikud, ettevõtjad ja majandus sõltuvad turvalisest, kindlast, säästvast ja taskukohasest energiast. Avamere tuuleenergia aitab saavutada taastuvate energiaallikate 20 %-list osakaalu 2020. aastaks. See on seatud prioriteediks *Euroopa energiatehnoloogia strateegilises kavas*, mille põhjal ettevõtjad, liikmesriigid ja komisjon töötavad välja tehnoloogia arendamist ja tutvustamist käsitlevat pikaajalist lähenemisviisi. Teadusuuringute raamprogrammi ja *aruka energiakasutuse* programmiga toetatakse lisaks tuule- ja mereenergia tehnoloogia väljatöötamist, mis aitab suurendada rannikupiirkondade majanduskasvu.

2011. aastal tegi komisjon ettepaneku võtta vastu *suunised üleeuroopaliste energiavõrkude arendamist ja koostalitlusvõimet käsitlevate eeskirjade* sätestamiseks. Määrati kindlaks esmatähtsad energiakoridorid, sealhulgas Põhjamere tuuleenergiavõrk ja Läänemere energiaturu ühendamise tegevuskava.

2.4. Laevaehitus

Euroopa merendusettevõtjatel on suur innovatsiooni- ja projekteerimisvõimsus ning seepärast on neil strateegiline roll selliste küsimustega tegelemisel nagu kliimamuutus, õhusaaste, energiatõhusus ja avameretegevuse arendamine. Üks strateegiline vahend sektori probleemide lahendamiseks on algatus *LeaderSHIP*, millega püütakse suurendada konkurentsivõimet nende segmentide põhjal, kus ELil on tehnoloogiline juhtpositsioon. Algatust vaadatakse praegu läbi, et võtta arvesse uusi võimalusi, mis on seotud laevanduse keskkonnaohutumaks

muutumisega ja tegevuse laiendamisega sellistesse uutesse ärivaldkondadesse nagu avamere tuuleenergeetika.

Laevaehitusele antavat riigiabi käsitlevas raamistikus määratakse kindlaks, millist liiki riigiabi võib laevatehastele anda. Uus raamistik võeti vastu 2011. aasta detsembris ja see kehtib kuni 2013. aasta lõpuni. See sisaldab konkreetseid sätteid regionaal- ja innovatsiooniabi andmiseks laevaehitussektorile ning ekspordikrediiti käsitlevaid sätteid. Raamistiku reguleerimisala on suurendatud ning nüüd kohaldatakse seda ka siseveelaevade ning ujuvate ja liikuvate avamererajatiste suhtes.

2.5. Kalandus ja vesiviljelus

ELi kalandust mõjutavad mitmed omavahel seotud probleemid. Kalavarusid püütakse üle, mõnede laevastikuosade majanduslik olukord on hoolimata suurtest toetustest nõrk, töökohad ei ole atraktiivsed ning paljude kalapüügist sõltuvate rannikukogukondade olukord on ebakindel.

2011. aasta juulis võttis komisjon *ühise kalanduspoliitika* reformimiseks vastu algatuste paketi, sealhulgas uue õigusaktiettepaneku. Selle eesmärk on luua tingimused säästvale ja ökosüsteemiga arvestavale kalandusele, samuti varustada elanikke kvaliteetsete kalatoodetega, luua hästitoimivaid rannikuäärseid kogukondi, tulusaid kalatööstusettevõtteid, ning atraktiivseid ja turvalisemaid töökohti. Ettepanekute keskmes on pikaajaline ja selgete jätkusuutlikkuse eesmärkidega kalavarude majandamine ning pillavate tavade lõpetamine. Samuti hakatakse andma abi andmete parandamiseks, et toetada poliitikavalikuid ja tagada parem jõustamine ja kontroll.

Ülemineku toetatakse *Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist*, et suurendada jätkusuutlikkust, soodustada väikesemahulist rannapüüki, edendada vesiviljelust, aidata luua töökohti merendusringkondades ning muuta merendus kulutõhusamaks.

3. SEKTORI- JA PIIRIÜLENE KOOSTÖÖ MEREMAJANDUSE OPTIMAALSETE KASVUTINGIMUSTE TAGAMISEKS

Integreeritud merenduspoliitikaga kehtestatakse ühtne strateegia merendussektorite jätkusuutliku arengu tagamiseks. Meetmeid on vaja kooskõlastada, et tulla toime kasvava mõjuga, mida merendusega seotud tegevused avaldavad üksteisele ja keskkonnale, tagada eurooplaste ohutus ja turvalisus ning hoida kvalifitseeritud tööjõudu.

3.1. Ressursside säästva kasutamise maksimeerimine rannikul ja merel

Sektorid konkureerivad mereruumi ja -ressursside pärast. Vastuolud mereala kasutamise ja nõudluse vahel edaspidi suurenevad eelkõige uute avameretegevuste tõttu. Kuna Euroopas on sügav majanduskriis, vajame majanduskasvu ergutamiseks vahendeid, mis lihtsustavad erinevate tegevusalade koosseksisteerimist ning vähendavad samal ajal keskkonnamõju.

Mereala ruumilise planeerimise ja rannikualade integreeritud majandamisega tagatakse tõhus mereala sektori- ja piiriülene planeerimine ning rannikualade majandamine. Need on väga olulised selleks, et tagada jätkusuutlikkus ja õiguslik prognoositavus ning vähendada eelkõige piirialadel tegutsevate investorite ja käitajate kulusid.

Rannikualade integreeritud majandamise strateegiaid on koostatud, kuid 16 ELi liikmesriigilt 2011. aastal saadud aruanded näitavad suuri erinevusi. 2011. aastal jõustus *Barcelona konventsiooni rannikualade integreeritud majandamise protokoll*, millega tehti rannikualade integreeritud majandamine Vahemere äärsetele liikmesriikidele kohustuslikuks.

Komisjon aitab kaasa mereala ruumilise planeerimise ühise raamistiku väljatöötamisele ning *mereala ruumilist planeerimist ja rannikualade integreeritud majandamist käsitleva õigusakti ettepanekut* on oodata enne 2012. aasta lõppu. Ettepaneku koostamisel on kasutatud mereala ruumilise planeerimise ja rannikualade integreeritud majandamise mõju käsitlevaid uuringuid, kahte piiriülese koostöö katseprojekti ning rannikualade integreeritud majandamise parimate tavade vahetamiseks elluviidavat projekti Ourcoast.

3.2. Euroopa elanike ja merendusettevõtjate kaitsmine merega seotud ohtude eest

Ligikaudu 80 % ELi väliskaubavedudest tehakse meritsi. Meremajanduse kasvuks on vaja ohutut ja turvalist keskkonda. Pärast tegevuskava vastuvõtmist 2010. aastal töötab komisjon välja *ühist teabejagamiskeskonda* (CISE) *ELi merendusvaldkonna* jaoks. Sellega parandatakse *mereseire* tulemuslikkust ja kulutõhusust ning tehakse võimalikuks nõuetekohane, seaduslik, turvaline ja tõhus teabevahetus sektorite ja riikide vahel kõikjal ELis.

Seda tööd toetavad kahe katseprojekti – MARSUNO ja BluemassMed – tulemused. CISE loomine on esimene samm andmevahetuse parandamiseks ligikaudu 400 valdkondliku ametiasutuse vahel kõikjal ELis. Samuti astutakse sellega esimene samm selliste valdkondlike tegevuste paremaks kooskõlastamiseks, mis on seotud meretranspordiga, ärielistel eesmärkidel kasutatavate laevade kaitsmisega, merevägede kaitseülesannetega, ebaseadusliku sissetrassi piiramise ja tollikontrolliga, ebaseadusliku kalapüügi ja reostuse vältimisega ning merekeskkonna kaitsmisega.

Alates 2009. aastast on EL ja selle liikmesriigid olnud esirinnas *meresõiduohutuse* suurendamisel. Eesmärk on lõpetada standarditele mittevastavate laevade kasutamine, suurendada reisijate ja meeskonnaliikmete kaitset, vältida õnnetusi ja vähendada keskkonnareostuse ohtu. 2009. aasta *kolmanda meresõiduohutuse paketi* rakendamisega parandatakse Euroopa riikide lipu all sõitvate laevade kvaliteeti, klassifikatsiooniühingute töö kvaliteeti, laevade inspekteerimist sadamates, laevaliikluse seiret, õnnetuste uurimist ning ohvrite kaitset.

Ohutuse tagamine *Euroopa merepiiridel* on liikmesriikide jaoks raske ülesanne. 2011. aastal tegi komisjon ettepaneku luua *Euroopa piiride valvamise süsteem*. Selle eesmärk on tugevdada kontrolli Schengeni välispiiril ning kehtestada teabevahetusmehhanism, mis võimaldab liikmesriikide piirivalveasutustel vähendada surmaga lõppevaid õnnetusi merel ja ELi sisenevate illegaalsete immigrantide arvu.

3.3. Tööhõive ja tööalane liikuvus merendussektoris

Paljudes merendusettevõtetes on puudus õige kvalifikatsiooni, sobivate oskuste ja kogemustega töötajatest. Atraktiivsete töökohtade loomiseks merenduses on võetud meetmeid, mis põhinevad liikuvusel valdkondade ja riikide vahel ning tulevikuvajadustel.

Pärast 2018. aastani ulatuva meretranspordi strateegia vastuvõtmist esitas *merendusvaldkonna tööhõive ja konkurentsivõime tööühm* 2011. aasta juunis soovitus, milles ta soovib muu hulgas viia lõpule nende sätete läbivaatamine, milles käsitletakse merenduses töötavate isikute väljajätmist ELi tööõiguse reguleerimisalast, ajakohastada meremeeste väljaõpet käsitlevat direktiivi ning tagada ILO meretöö konventsiooni rakendamine.

21. mail 2012 võttis ELi sotsiaaldialoogi komitee vastu kokkuleppe, millega rakendatakse ILO konventsiooni nr 188 need osad, milles käsitletakse kalanduses töötamist, et parandada kalurite töötingimusi kalalaevadel. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 155 kohaselt võib komisjon teha ettepaneku rakendada kõnealune kokkulepe ELi direktiivi kaudu, kui ELi tööturu osapooled seda ühiselt taotlevad. Kõigepealt hinnatakse kokkuleppe täielikku kokkusobivust kehtivate ELi õigusaktidega.

Aastatel 2007–2010 toetati *seitsmenda teadusuuringute raamprogrammi* kaudu mere- ja merendusuuringutega seotud meetmeid ligikaudu 1,4 miljardi euroga, mis moodustas umbes 6,4 % kõnealuse raamprogrammi vahenditest. Sellest 89 miljonit eurot on kasutatud teadlaste liikuvusele ja koolitamisele.

Kõnealuste algatustega toetatakse täielikult kahte Euroopa 2020. aasta strateegia juhtalgatust „*Uute oskuste ja töökohtade tegevuskava*” ja „*Noorte liikuvus*”, millega püütakse suurendada tööhõivet ja parandada hariduse kvaliteeti ELis.

4. TEADUSUURINGUD, TEADMISED JA LÖPPKASUTAJAD: TEADUSUURINGUTE JA ETTEVÕTJATE VAHELISE LAHKNEVUSE ÜLETAMINE

Euroopa merendust iseloomustab innovaatuslikkus ja kvaliteetsed turud. See on konkurentsieelis ja komisjon soovib seda tugevdada. Selleks töötab ta välja põhjaliku mereuuringute programmi ning teeb merendusandmed innovatsiooni arendamiseks paremini kättesaadavaks.

4.1. Euroopa merendusala juhtrolli tagamine innovatsiooni ja teadusuuringute abil

Komisjon on alates 2008. aasta lõpust rakendanud *mere- ja merendusuuringute ELi strateegiat*, et suurendada säästval viisil meremajanduse väärtust nii palju kui võimalik.

Aastatel 2007–2010 on EL toetanud 644 merendusega seotud teadusuuringute ja innovatsiooniprojekti 1,4 miljardi euroga. Kolme seitsmenda raamprogrammi projektikonkursiga „*Ookean homme*” (*Ocean of Tomorrow*) on EL toetanud valdkondadevahelisi mere- ja merendusprojekte kokku 134 miljoni euroga. Selle täienduseks toetas EL kokku 42 miljoni euroga koosõlastatud teemade algatamist 2012. aastal, et toetada merestrateegia raamdirektiivi rakendamist.

Teadusuuringute ühtsust aitavad suurendada ka paremad juhtimismehhanismid nagu *MARCOM+ forum* ja *EMAR2RES* partnerlus, millega parandatakse teadlaste, ettevõtjate ja poliitiliste otsuste tegijate omavahelist suhtlemist.

Euroopa Komisjoni *Teadusuuringute Ühiskeskus* on andnud sõltumatut, tõendusmaterjalil põhinevat teadusnõuannet, et toetada ELi kalandus- ja keskkonnapoliitika ning meresõiduohutust ja -turvalisust käsitlevate meetmete väljatöötamist.

4.2. Merealaste teadmiste jagamine innovatsiooni, investeeringute ja kindlate poliitiliste otsuste toetamiseks

Jätkusuutliku majanduskasvu ning tervete ja viljakate ookeanide eelduseks on paremad teadmised. Praeguste killustatud mereandmete kättesaamine on kasutajale, kes vajab kiiret juurdepääsu mitmesugustele andmekogumitele, aeganõudev. Tänu *Euroopa merevaatlus- ja andmevõrgule* paraneb juurdepääs andmetele ja vähenevad kasutajate kulud ning sellega ergutatakse innovatsiooni ja vähendatakse meie meredega seotud teadmatust. Algatuse „*Merealased teadmised 2020*” eesmärk on luua ulatuslik raamistik esialgsete kohaliku vaatluse tulemusena saadud andmete ühtlustamiseks tõlgendamise, töötlemise ja üleeuroopalise levitamise abil.

Komisjon ja üle 50 organisatsiooni koostavad Euroopa vetest ühtset digitaalset mitme resolutsiooniga merepõhjakaarti, mis peaks olema ettevõtjatele, teadlastele ja riigiasutustele kättesaadav 2020. aastaks. Temaatilised koosterühmad hüdrograafia, geoloogia, füüsika, keemia, bioloogia ja elupaikade valdkonnas on juba aidanud paremini mõista ELi andmevaldajate teabepoliitikat. Viiest rühmast neli on teinud tasuta veebiportaale kaudu kättesaadavaks andmed, millele oli varem raske juurde pääseda.

Komisjon esitab täpsemad üksikasjad Euroopa merevaatlus- ja andmevõrgu vahehindamises, mis võeti vastu 2012. aasta augustis koos rohelise raamatuga „Merealased teadmised 2020: merepõhja kaardistamisest ookeaniproгноoside koostamiseni”.

5. MERENDUSPOLIITIKA TERRITORIAALNE KASU

Meremajanduse kasvuks vajalikud peamised taastuvressursid, sealhulgas hüdro-, laine-, tuule-, loodete- ja bioenergia, on rannikupiirkondades. Rannikuturism sõltub atraktiivsest ja tervest merekeskkonnast. Kaasava meremajanduse areng on oluline, kuna rannikualade ja saarte sotsiaalne isoleeritus võib olla eriti terav.

5.1. Regionaalpoliitika

Euroopa on nii maismaa- kui ka merekontinent. Selleks et merendus toetaks majanduskasvu maismaal, tuleb nende omavahelist seotust suurendada. 2011. aasta teatises „*Regionaalpoliitika panus aruka majanduskasvu saavutamisse Euroopa 2020. aasta strateegia raames*” kutsuti riiklikke ja piirkondlikke valitsusi üles looma aruka spetsialiseerumise platvorme (*Smart Specialisation Platforms*) teadus-, regionaal-, ettevõtlus-, innovatsiooni- ja hariduspoliitika kohta. Sellise lähenemisviisi abil saaks paremini kooskõlastada rannikualade ja sealse majanduse arengu kavandamist.

Järgmise sammuna esitatakse *ühiseid sätteid* ja *ühist strateegilist raamistikku* käsitlev ettepanek, mille eesmärk on ühendada ühtekuuluvus-, maaelu arengu-, kalandus- ja merenduspoliitika investeerimisprioriteedid 2014–2020.

ELi regionaalpoliitika vahenditest on toetatud paljusid merendusprojekte. Näitena võib tuua magestamisüksused või laineenergia tootmise näidisprojektide elluviimiseks avamerele rajatud infrastruktuurid. Meremajandust on edendatud ka mitme ELi *piiriülese koostööprogrammi kaudu*, näiteks projektidega, millega uuritakse vetikate kasutamist biokütuse allikana ning kliimamuutustega kohanemise parimaid tavaid rannikualadel.

5.2. Merepõhjastrateegiad

Tõhus vahend meremajanduse arendamiseks ning merekeskkonna kaitsmiseks on riikidevaheline koostöö merepõhja tasandil. *Merepõhjastrateegiates* võetakse arvesse Euroopa merepõhja majanduslikke omadusi ning need strateegiad võimaldavad riigi raha paremini kasutada. Kui ühendada olemasolevad kokkulepitud kasvuprioriteetide rahastamiseks ettenähtud Euroopa ja riiklikud vahendid, toimivad need merepiirkondades majanduskasvu mootorina.

ELi Läänemere strateegia raames on ellu viidud üle 80 suurprojekti, mille üksikasjalikku mõju on kirjeldatud 2011. aasta juunis vastuvõetud eduaruandes. Strateegia sisaldab meetmeid laevadelt pärit reostuse vähendamiseks, jätkusuutliku lähimereveo väljaarendamiseks, eutrofeerumise vastu võitlemiseks, uute innovatiivsete väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate klasterite loomiseks, teadusuuringute toetamiseks ja mereseiresüsteemide integreerimiseks.

2011. aasta novembris võeti vastu *Atlandi ookeani merestrateegia*, et luua uusi töökohti ja kiirendada majanduskasvu Atlandi ookeani piirkonnas ning suurendada piirkonna majanduslikku potentsiaali. Atlandi foorumi raames tehakse kindlaks esmatähtsaid meetmeid, mis tuleks lisada 2013. aastal vastuvõetavasse tegevuskavasse. See võimaldab ELi struktuurifonde strateegiliselt kasutada, et toetada meremajanduse kasvu aastatel 2014–2020.

2009. aastal võeti vastu *Vahemere piirkonna merenduse juhtimist käsitlev teatis*, et parandada merendusasjade juhtimist ja keskkonnakaitset. Piirkonnad ja liikmesriigid on suunanud mõned Euroopa territoriaalse koostöö 2007–2013. aasta vahendid ümber merenduseesmärkide

täitmisel. Euroopa naabruspoliitika projekti IMP-MED kaudu pakutakse tehnilist abi meremajanduse kasvu toetamiseks ja merenduspoliitika paremaks kujundamiseks ELi mittekuuluvates partnerriikides.

Itaalia, Sloveenia, Kreeka ja Horvaatia on süvendanud merendusala koostööd alapiirkonnas *Aadria ja Joonia merel*. Praegu töötatakse välja merestrateegiat, et määrata kindlaks majanduskasvu jaoks esmatähtsad valdkonnad ja ühtlustada vastavalt ELi rahastamist.

Pärast 2011. aasta oktoobris Bulgaaria ja Rumeeniaga korraldatud kõrgetasemelist ajurünnakut on hakanud edenema koostöö ka *Musta mere* piirkonnas.

2012. aasta juunis võtsid komisjon ja ELi välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja vastu teatise, milles pakutakse välja 28 meetet ELi konstruktiivseks tegevuseks *Arktika* piirkonnas. Selles toetatakse teadmistel, vastutustundel ja pühendumusel põhinevate meetmete võtmist Arktikas, et lahendada seal üha suuremaid strateegilise, majanduslikke ja keskkonnaprobleeme.

6. MEREÖKOSÜSTEEMIDE KAITSE – MEREMAJANDUSE KASVU TINGIMUS JA TEGUR

ELil on suurim mereala maailmas. Merede bioloogilise mitmekesisuse ja meremajanduse kasvu säilitamiseks on vaja tagada mereökosüsteemide hea tervis. Kuna Euroopa merendusettevõtjad on innovatiivse keskkonnatehnoloogia kasutamisel sageli esirinnas, toetavad ka keskkonnavalased õigusaktid meie majanduse arengut.

6.1. Mereökosüsteemide hea seisundi saavutamine

2008. aasta *merestrateegia raamdirektiiv* on integreeritud merenduspoliitika keskkonnavalane tugisammas. Selle üldeesmärk on saavutada 2020. aastaks ELi merevete hea keskkonnaseisund.

Selle eesmärgi nimel on täidetud palju vaheeesmärke. 2010. aastal võttis komisjon vastu otsuse hea keskkonnaseisundi hindamise kriteeriumide ja metoodiliste standardite kohta, mida liimesriigid hakkavad kasutama seireprogrammide koostamisel ja kulutõhusate meetmete väljatöötamisel, et tagada merevete hea keskkonnaseisund. Samuti selgitas komisjon 2011. aastal, milline on merevete esialgse hindamise ja hea keskkonnaseisundi kriteeriumide vaheline seos.

Natura 2000 võrgustiku loomine on olnud väga edukas, kuid siiski esineb veel puudusi, eriti avamerel. 2011. aastal võttis komisjon vastu *suunised linnudirektiivi ja elupaikade direktiivi rakendamise kohta suudme- ja rannikualadel*, milles pööratakse erilist tähelepanu sadamate arendamisele ja süvendustöödele. Komisjoni rahastamisvahendiga LIFE+ toetatakse *Natura 2000 merealade võrgustiku* haldamist ning edendatakse innovatiivseid kaitsemeetmeid ja suutlikkuse suurendamist.

6.2. Kliimamuutusega kohanemine ja selle mõju vähendamine

Kliimamuutuse tagajärjed võivad olla rannikupiirkondades rängad. Muuhulgas võib kliimamuutus ohustada rannakaitserajatisi, põhjustada erosiooni, üleujutusi ja tõsta merevee taset ning selle mõju koos muude merekeskkonnale survet avaldavate teguritega võib olla veelgi suurem. 2012. aasta märtsis avas komisjon kliimamuutustega kohanemist käsitleva veebisaidi (*European Climate Adaptation Platform*), mis sisaldab kõige põhjalikumalt teavet kliimamuutuse mõju ja sellega seotud nõrkade külgede kohta Euroopas. Selle eesmärk on toetada poliitikakujundajaid kliimamuutusega kohanemise meetmete väljatöötamisel, sealhulgas rannikualadel.

6.3. Laevadelt pärit õhusaaste vähendamine

Rahvusvahelisest meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heide moodustab praegu ligikaudu 3 % kogu maailma kasvuhoonegaaside heitest. Heide tõenäoliselt suureneb, kuna kaubavahetus kogu maailmas muutub üha tihedamaks ja nõudlus meretranspordi järele kasvab. 2011. aastal seadis komisjon eesmärgi vähendada 2050. aastaks meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heidet ELis 40 % võrra. Euroopa Meresõiduohutuse Amet, Euroopa Keskkonnaamet, Soome Meteoroloogia Instituut ja Rahvusvaheline Mereorganisatsioon on alustanud koostööprojekte laevadelt pärit kasvuhoonegaaside heite seireks Euroopas.

Lisaks võttis komisjon 2011. aastal vastu ettepaneku muuta direktiivi 1999/32/EÜ, et vähendada märkimisväärselt laevadelt pärit väävliheidet ja aidata vähendada Euroopa õhukvaliteediga seotud probleeme, mis mõjutavad inimeste tervist ja põhjustavad hapestumist.

7. MERENDUSASJADE PAREM JUHTIMINE

Meremajanduse võimalikult tõhusaks ja säästvaks arenguks on ülioluline hea juhtimine ja kooskõlastamine liikmesriikide, rannikupiirkondade, ettevõtete ja sidusrühmade sees ja nende vahel. Teabe, andmete ja parimate tavade vahetamine võib kiirendada investeringuid ja innovatsiooni ning aidata keskkonda paremini kaitsta.

7.1. Arengusuunad liikmesriikides

Liikmesriigid kohaldavad meremajanduse arendamisel üha enam kooskõlastatud lähenemisviise riiklike strateegiate (nt Prantsusmaa, Portugal ja Saksamaa) või konkreetsete algatuste (nt Ühendkuningriigi *Marine Bill*, Taani merestrateegia ja Iirimaa teadusstrateegia) kaudu. Saksamaa võttis 2011. aastal vastu ka meremajanduse elavdamise kava.

Paljud liikmesriigid on sisse seadnud koostöö ministriumide vahel või loonud seal vajalikke ametikohti (nt Küpros, Prantsusmaa, Madalmaad ja Poola). Sellised merepiirkonnad nagu Schleswig-Holstein, Västra Götaland ja Bretagne on alates 2009. aastast oma piirkondlike merestrateegiaid edasi arendanud.

2010. aastal käivitasid 17 liikmesriiki ja assotsieerunud riiki ühise kavandamise algatuse „Terved ja tulutoovad mered ja ookeanid”, et suurendada sünergiat uurimisressursside ja vahendite vahel.

7.2. Arengusuunad ELi tasandil

2010. aasta oktoobris võttis *Euroopa Parlament* vastu resolutsiooni integreeritud merenduspoliitika kohta, milles kinnitati integreeritud lähenemisviisi paikapidavust merendusasjades ning kutsuti komisjoni üles töötama välja Euroopa 2020. aasta strateegia merendust käsitleva osa.

2011. aasta detsembris jõustus *Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse programm ELi integreeritud merenduspoliitika edasise arendamise toetamiseks*. Sellega nähakse ette integreeritud merenduspoliitika esimene rakenduskava aastateks 2012–2013, mille rakendamise üksikasjad on esitatud määrusele lisatud SEK-dokumendi punktis 6.2.5. Määruse mitu õiguslikku alust toetavad integreeritud merenduspoliitika horisontaalset lähenemisviisi.

Rootsi (november 2009), Hispaania (juuni 2010) ja Poola (detsember 2011) eesistumise ajal võttis *üldasjade nõukogu* vastu erinevaid poliitikavaldkondi käsitlevad järeldused integreeritud merenduspoliitika kohta. Järeldustes tehakse kokkuvõtte viimastest

arengusuundadest, väljendatakse toetust käimasolevatele algatustele ning antakse hoogu uutele ettevõtmistele.

2011. aasta jaanuaris võttis *Regioonide Komitee* vastu arvamuse, milles ta rõhutab integreeritud merenduspoliitika edu tagamise tähtsust keskkonna, majanduse ja sotsiaalvaldkonna jaoks. 2011. aasta veebruaris võttis *Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee* vastu integreeritud merenduspoliitikat käsitleva arvamuse, milles ta toetab merendusala sünergia erinevate tegevusvaldkondade ja riikide vahel.

7.3. Rahvusvahelised arengusuunad

Kooskõlas *integreeritud merenduspoliitika rahvusvahelist mõõdet käsitleva* komisjoni 2009. aasta teatisega on komisjon suurendanud jõupingutusi rahvusvahelises merenduses.

Rahvusvaheliselt on ELi püüdnud karmistada ookeane ja säästvat kalandust käsitlevaid resolutsioone ja mereõigust ning edendanud selliste merealase juhtimise vahendite ülemaailmset partnerlust nagu UNCLOS. Eriti märkimisväärne on ÜRO tasandil algatatud protsess, mis peaks lõpuks viima läbirääkimisteni sellise UNCLOSi rakenduskokkuleppe üle, milles käsitletakse merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse kaitset ja säästvat kasutamist riikide jurisdiktsiooni alt välja jäävatel aladel. EL on püüdnud edendada ka ookeanide ja merede kaitset ning merendusala juhtimist ÜRO säästva arengu konverentsil Rios 2012. aasta juunis. Aktiivsem välistegevus on vilja kandmas: piirkondlike kalandusorganisatsioonide töö tulemused on paranenud ning koostöö kolmandate riikidega võitluses ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügiga on tihenened.

Aruteludes selliste ELi partneritega nagu Hiina, Venemaa, Jaapan, Kanada ja USA on merendusküsimused regulaarselt päevakorral. Valdkonnapõhiste arutelude ulatust on järkjärgult suurendatud, et laiendada koostööd maailma merendusasjades.

7.4. Teadlikkus ja Euroopa kui merekontinendi esiletõstmine

Integreeritud merenduspoliitika esialgne eesmärk oli rõhutada eurooplaste seas Euroopa kui merekontinendi identiteeti ja merenduse majanduslikku potentsiaali. Inimeste teadlikkus on oluline valdkondades, kus merendusega seotud huvid võistlevad poliitilise toetuse või investeeringute nimel või tööturul muude sektorite huvidega.

Eurostat on alates integreeritud merenduspoliitika rakendamise algusest koostanud selle toetuseks statistilist teavet, et parandada merendusega seotud valdkondi ja merepiirkondi käsitlevate majandusandmete kvaliteeti. Merendusega seotud algatused on lisatud Eurostati tööprogrammi. Alates 2009. aastast on avaldatud korrapäraselt statistilisi andmeid rannikupiirkondade ja merendusega seotud sektorite kohta.

Sellised interaktiivsed vahendid nagu *merendusfoorum* või *mereatlas* lihtsustavad juurdepääsu merega seotud teabele ja aitavad suurendada teadmisi Euroopa merendusest. Euroopa merenduse potentsiaali tutvustav tähtsündmus on *Euroopa merenduspäev* 20. mail.

8. KOKKUVÕTE

Integreeritud merenduspoliitika loodi selleks, et veelkord kinnitada merenduse tähtsust Euroopa Liidus. Sellest on välja kasvanud vahend, mis toetab konkreetselt merenduse kasvu ja jätkusuutlikkust Euroopas. Nagu käesolevast aruandest nähtub täiendatakse merendussektori panust Euroopa majandusse ja Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärke kooskõlastatud meetmetega, et vähendada kulusid, suurendada ressursitõhusust, vähendada riske, toetada innovatsiooni ja kasutada riigi raha otstarbekamalt..

Komisjon loob parimad võimalikud tingimused meremajanduse jätkusuutlikuks kasvuks. Tuginedes neile saavutustele, on järgmiste aastate eesmärk *sinine kasv*. Peamine sündmus sellel teel on Küprose eesistumise ajal peetav mitteametlik ministrite konverents integreeritud merenduspoliitika teemal. Integreeritud merenduspoliitika teise etapi põhieesmärk on *sinine kasv* meremajanduse tugevdamiseks, mis tähendaks eurooplaste jaoks innovatsiooni, majanduskasvu ja jätkusuutlikkust.